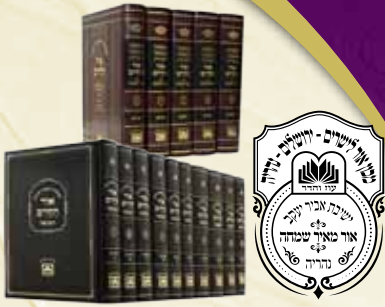

ובחרת בחיים

גיליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א

תורת חיים נושא תורני מרתק לאור דברי האור החיים

בפירושו (כו, יח) מזכיר רבנו את הכלל הידוע לפיו "שלוחי מצוה אינם ניזוקין".

דין זה נלמד בגמרא (פסחים ח, ב) מהנאמר אודות העלייה לרגל (שמות לד, כד): "וְלֹא יִחַמְדוּ אִישׁ אֶת אַרְצָה בְּעֵלְתָּךְ לְרֵאוֹת אֶת פְּנֵי ה', וּמִתּוֹךְ דִּיּוֹק הַמִּילָה אֶת דּוֹרֵשׁ אִישׁ בֶּן יְהוּדָה כִּי בֵּא הַדָּבָר לְרֵבוֹת אֶף אֵין מִמוֹנֵי שֶׁל אָדָם שֶׁלֹּא יִינָזֵק בְּעִלּוֹתוֹ לְרַגְלָא, וְאִם כֵּן הַדָּבָר בְּמִמוֹנֵי, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁלֹּא יִינָזֵק בְּנִפְשׁוֹ בְּעוֹד הוּא עֹסֵק בְּהַלִּיכְתּוֹ לְדַבֵּר מִצְוֵה וְאֶף בַּחֲזָרָה מִמֶּנָּה.

בטעם הדבר הביא המהר"ל (נתיבות עולם, נתיב התורה פרק טז) כי הלא העוסק במצוה הרי הוא משמש כשליחו ועבדו של הקב"ה, ודרך האדון להגן על עבדיו ולמנוע כל פגיעה בהם. הסבר נוסף לכך כתב המהר"ל (חידושי אגדות קידושין לט, ב), כי באמצעות המצוה זוכה האדם להתדבק בבורא יתברך, והדבק בקב"ה אינו ניזוק.

לא זו בלבד שאין האדם ניזוק בשעה שהוא הולך לדבר מצוה, אלא קבוע חז"ל (שם) כי אף במידה ומצוה זו נעשית על ידו שלא לשמה, מכל מקום נכלל הוא בגדר 'שלוחי מצוה' ואינו ניזוק.

יחד עם זאת, הגמרא מסייגת וקובעת (פסחים שם) כי במידה והולך האדם לקיים מצוה במקום בו שכיח שיארע לו נזק, במקרה שזכה אין תקף לגביו כלל זה, אלא הוא חשוף לנזק אפשרי למרות עיסוקו בדבר המצוה.

לענין הליכה לקיום מצוות דרבנן, האם הן מגינות כשם שמגינה ההליכה לצורך קיום מצוה מדאורייתא, נחלקו האחרונים (ראה פרי מגדים משבצות זהב או"ח תלג ס"ק ז, דעת תורה למהרש"ם מברזאן או"ח תנה).

שולחן שבת עם האור החיים

'שמור עליו מכל משמר' צירף החותן הטרי משפט קלישאתי משהו, 'זה רולקס'.

המונח העולם שמקורו, כך הניח, בלועזית, לא אמר לו כלום.

זה עתה בא נחום בברית האירוסין עם בת גילו בשעה טובה, ולנוכח אי אלו מסכתות שחקק בזכרונו וכמה אלפי שעות של התמדה שהתפרסו על פני שנות בחרות למופת, וזה ואותם אירוסין כללו עמם גם חותן עתיר ממון הנמנה בנשימה אחת עם עשירי תבל.

שמו שיצא לו כעילויי שבעילויים, בן עלייה מופלג שיראתו קודמת לחכמתו ואף זו האחרונה מצאה את עצמה בפסגת עולם הישיבות, לא היה בכדי. הוא אכן שקוע היה ראשו ורובו בתורה הקדושה, כל כולו עסוק בהוויות אביו ורבו, ואף את שם הרחוב בו התגורר הכיר אך כזכרון ילדות רחוק.

אז מה לו ול'רולקס', איזשהו מושג שבחר חותנו לשלוח מאוצר מילים בלתי מוכר בשעה שענד על ידו את מתנת האירוסין - שעון נוצץ וזהוב?

רק למען הנימוס, וכדי שלא יביך את עצמו בפעם הבאה בה יפגוש בחותנו והלה יזכיר את אותו רולקס, ניגש נחום בהקדם האפשרי ליחיאל, הלא הוא חיליק האגדי.

חיליק, בחור מתבגר שעשה ימים כלילות בישיבה והיטיב לחלק את זמנו באופן מיטבי בין המזרן לשמיכה, כפשוטו ממש, בחר לעסוק בשולי הזמן המעטים שנותרו לא בעודו ער - כדי לנבור בהרי ידיעות אשר מכנה משותף לכולן - חוסר התועלת שבהן.

כך היה חיליק הראשון לדעת, למשל, כי נדירת הקרחונים באזור הארקטי משפיעה באופן עקיף על גורלו של הלזייתן הכחול. כך נודע לו כי חברה פלונית לייצר פנסי כיס מצויה בשפל חסר תקדים ומניויתיה צונחות במהירות. וכך גם ידע חיליק לשבר את אוזניו של נחום ולהחכים אותו בפרט או שניים לגבי אותו רולקס.

רולקס, מסתבר, זהו שמה של חברה שוויצרית לייצור שעוני יד.

במה הם שונים משאר החברות המוכרות? ובכן, כאן הסיפור מתחיל להיות מעניין.

במשך עשורים רבים טיפחה חברת רולקס את תדמיתה העסקית ככזו המייצרת את השעונים המדויקים, העמידים ובעיקר היוקרתיים ביותר, עד שעצם העובדה שאי-מי עונד על ידו שעון של רולקס יש בה כדי להעיד על מעמדו הכלכלי והחברתי ולמקם אותו אי שם בעשירון העליון של החברה.

'מחירו של שעון רולקס' שיתף חיליק בנימה אגבית ממנה לא נשמט צליל קל של חמדת ממון, 'מתחיל בכמה אלפי דולרים ויכול להעפיל עד למחיר אסטרונומי של מאות אלפי דולרים!'

'כן, בהחלט' גיחך מול פניו ההמומות של נחום, 'זה כמו לענוד וילה על היד...'

כשוך ההלם, נכנס מוחו הלמדני של נחום לפעולה והוא החל לנתח את הנתונים ששמע זה עתה לעומקם, חולק עם חיליק את מסקנותיו הסדורות נדבך אחר נדבך.

'אז ציינת שהשעונים של רולקס מדויקים'. חיליק הנהן לחיוב.

'ועמידים בכל מצב'. שוב הנההן.

'ומשדרים יוקרה פורצת גבולות' ניסה נחום ניסוח משלו, ואף כאן זכה להמהום נמרץ. לאמור: 'כל מילה מדויקת, ניתחת את זה הכי טוב שאפשר'.

וכאן באה השאלה המתקילה, זו שיש בה כדי למוטט את המגדל כולו. 'ואם חברה מן השורה תייצר כאלה שעונים - עמידים, מדויקים ויוקרתיים, מחירים יעמוד גם הוא על סך מגוון של עשרות ואף מאות אלפי דולרים?'

לחיליק היתה לכך תשובה מוכנה והוא שלף אותה מבלי משים, בטון נחרץ שאינו משתמע לשתי פנים. 'ברור שלא. זה - רולקס, ואחרים - לא. חד וחלק'.

עם סגולה

התורה הקדושה מציינת בפרשתנו עובדה שיש בה כדי לרומם את הנפש (כו, יח): "וְהָיָה הָאֱמִירָךְ הַיּוֹם לְהִיְוֹת לְךָ לְעַם סְגֻלָּה כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר לְךָ וְלִשְׁמֹר כָּל מִצְוֹתַי".

ניתן היה להניח כי עובדת היותנו 'עם סגולה' מבוססת על קיום המצוות, על לימוד התורה ועבודת המידות. אפשר היה להסיק כי כל אומה, במידה ותחליט לדבוק במידותיה ובדרכיה של אומתנו - תיכלל החל מעתה בהגדרה נעלית זו: 'עם סגולה', אך לא.

האור החיים הקדוש מחדד נקודה זו, וזו לשונו: "אֲמַרְוּ לְהִיְוֹת לְךָ לְעַם סְגֻלָּה, שֶׁהֵגַם שִׁתְּבֵא אִמָּה אַחֲרַת וְחִטִּיב מַעֲשֵׂיהָ, וְתִשְׁתַּדֵּל לְהַדְבִּק בְּשִׁכְנֶיהָ, לֹא יִשְׁגוּ מִדְּרַגַּת יִשְׂרָאֵל. וּבְחִינָה זֹאת תִּקְרָא 'סְגֻלָּה', וְזוֹ הִיא גְדֻלָּתָם".

אם נשוב למשל בו פתחנו, הרי שעם ישראל נמשל לאותו שעון רולקס. ייחודיותו של השעון אינו משום שהוא עמיד, יוקרתי או מדויק, ודווקא לכן לא ניתן לחקות אותו או לייצר כמותו. הוא פשוט 'רולקס', מושג האומר הכל. זו ייחודיותו, ואין דומה לה.

זכו ישראל וקיבלו את התורה, לאחר שבחרו בטוב והתחייבו בפה מלא: 'נעשה ונשמע', ובאותה הזדמנות נענה הקב"ה והעניק להם את היקרה שבמתנות (שמות יט, ה): "וְהִיִּיתֶם לִי סְגֻלָּה מִכָּל הָעַמִּים".

אין אפשרות להתדמות להם ולהגיע לדרגתם, מהסיבה הפשוטה שהעם נאצלים ומרוממים בעצם, גבוה מעל גבוה ולמעלה מכל אומה ולשון. יהודי אינו גרסה משופרת של אדם מן השורה, אלא משהו אחר

ספיר ויהלום

פניני מוסר ויראת שמים בפרשה

המשך מעמוד קודם

לגמרי, נעלה לאין ערוך ומיוחד בכל מהותו.

חובת השמירה

נמשיך במשל. 'שמור עליו מכל משמר' התרה החותן בחתן הטרי, מבהיר לו כי על ידו עונד אוצר שאין להקל ראש בערכו.

נשמת היהודי הרי היא אוצר, חמדה יקרה מאוצרו של הקב"ה. צלם אלקים לו, ועליו לדעת כי לסגולה חביבה ויקרה זו יש דרישות, הוראות שמירה קפדניות מהן אין לנטות ימין ושמאל ואין לזלזל בהן אף לא לרגע.

לא מדובר כאן רק על האסור והמותר, מצוות התורה כפי שהן נראות במבט שטחי ותו לא. יש כאן רובד עמוק בהרבה, דרישה נוקבת מכל יהודי - לקדש את נפשו במותר לו ולעשות הכל כדי לשמור על אותה נשמה יקרה החצובה מתחת כסא הכבוד, לנהוג בה בעדיניות המתבקשת ולהשיבה בבוא העת לבורא יתברך כשהיא צחה ונקיה מכל רבב.

"אֱלֹקֵי, נִשְׁמָה שְׁנַתָּה בִּי טְהוֹרָה" אנו מעידים כל בוקר, ואף מתייחסים במפורש לעתיד להתרחש: "וְאִתָּה עֲתִיד לְטַלְה מִמֶּנִּי".

עלינו להיערך לאותו יום בו נתבקש להשיב את הפקדון, לזכור בכל רגע ובכל מצב את ההוראה הנצחית: 'שמור עליו מכל משמר'!

'עשרים ושמונה ניתוחים זה לא מעט' ציין בפסקנות, 'גש למנתח המקומי, והשיי"ת ישלח לך רפואה שלימה במהרה'.

לתחיית התלמיד השיב ר' משה: 'הלא בעיר הרחוקה בה קיים המרכז הרפואי הנכבד, אין לך כל מכרים וידידים. הוי אומר - תיאלץ לשהות בתקופת ההחלמה מהניתוח במקום זר ומנוכר, ללא שאי-מי יבקר אותך, וכיצד תוכל אפוא להחלים כך?'

'זאת ועוד' הוסיף ר' משה, 'הלא אם תעבור את תקופת ההחלמה בעיר מגורך, תוכל לזכות את מכריך וידידיך במצות ביקור חולים אשר שכרה רב לאין ערוך!'

הלה, באמונת חכמים שלימה, עשה כהוראת רבו והועיד פעמיו אל בית החולים המקומי, שם נותח בהצלחה יתירה, אך להוותו התברר לו כי עליו לשהות תקופה ממושכת ביותר של לא פחות משלושה עשר שבועות! בהחלמה בבית החולים.

'בתקופה זו הופיעו ובאו חברים ומכרים, שימחו אותי במיני מגנות ומעדנים וניחמוני בדיבורים מחזקים' שיתף לימים אותו תלמיד חכם, 'או אז ראיתי עד כמה צדקה דעת תורה ועד היכן היו עיניו הטהורות של ר' משה צופיות!'

'את המרא דאתרא מכבדים בסידור-קידושין, בסנדקאות וכדומה' הציג הגה"ק ר' מאיר מארים רבה של קוברין תמיהה מפתיעה בפני קהל עדתו ושומעי לקחו, 'אולם לא מצאנו שיכבדו את רב העיר בכיבודים שיש בהם ממש, אתמהא!'

גבות הורמו בתהייה לנוכח דבריו, והציבור התקשה לרדת לסוף דעתו. במה דברים אמורים, ולאלילו כיבודים כוונת הרב, אותם מונעים ממנו אנשי העיר?

באותה נימה שלווה המשיך הרב, משיב בפשטות מדהימה: 'מימי לא קראו לי להחליף מצעים לאדם זקן, לשתוף את חדרו של חולה. האם אין אלו כיבודים חשובים לאין שיעור יתר על הכיבודים האחרים?'

הוסיף ר' מאיר וציטט את דברי הגמרא (נדרים מ, א): 'מעשה בתלמיד אחד מתלמידי רבי עקיבא שחלה, לא נכנסו חכמים לבקרו ונכנס רבי עקיבא לבקרו, ובשביל שכיבדו וריבצו לפניו, חיה, אמר ליה, רבי, החייתני. יצא רבי עקיבא ודרש: כל מי שאין מבקר חולים כאילו שפך דמים'.

נשווה בנפשנו.

רבי עקיבא הגדול אשר אורו זרח מקצה העולם ועד קצהו, אותו רבי עקיבא אשר עשרים וארבע אלף תלמידים היו לו ואשר רק בזכותו ובזכות העובדה שהריביץ תורה לגדולי הדור הבא - מנע מהעולם להיות שמים מתורה. אותו רבי עקיבא - מטאטא חדר של חולה? נוטל סחבה ומגב ומולף מים על הרצפה המטונפת?!

אלא מה, חידר ר' מאיר מארים את המסר - רבי עקיבא ידע שאין כבוד גדול מכך! 'מה הוא יתברך מבקר חולים - אף אתה בְּקָר חולים!'

"אֵת ה' הָאֲמַרְתָּ הַיּוֹם לְהָיִית לָךְ לְאֱלֹקִים" נאמר בפרשת השבוע (דברים כו, יז), וכאן ממשך הפסוק ומפרט את המוטל על כל יהודי באשר הוא: "וְלָלַכְתָּ בְּדַרְכֵי וְלִשְׁמֹר חֻקֵּי וּמִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְלִשְׁמֹעַ בְּקוֹלוֹ".

מה כלול תחת הכותרת 'ללכת בדרךך'?

על כך משיב האור החיים הקדוש בדברים מעוררים ומלהיבים, וזו לשונו: "וְאֹמְרוּ וְלָלַכְתָּ בְּדַרְכֵי, פְּרוּשׁ, הַגֵּם שְׁלֹא צִוָּה ה' לָלַכְתָּ בָּהֶם, אִף עַל פִּי כֵן כְּשִׁיכִירוּ בָּהֶם שֶׁהֵם דְּרָכֵי ה' - כֵּן אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה יַעֲשֶׂה כֵּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כַּגּוֹן בְּקוֹר חוֹלִים, קְבוּרַת מֵתִים וְכְדוּמָה, שְׁמִצִּינוּ לְה' עוֹשֶׂה אוֹתָם, יִלְכוּ גַם הֵם בְּדַרְכֵי".

יש תרי"ג מצוות, קלות וחמורות, עשה ולא תעשה. כך גם נצטוונו לשמוע בקול חכמים, והם שתיקנו והוסיפו מדבריהם את כל הנכלל בקטגוריית 'מצוות מדברי סופרים'. נוסף על כל אלה ישנם סייגים וגדרים להרחקה מהאסור והדומה לו, תקנות חז"ל כפי שראו לנכון.

על כל יהודי לשמור על קוצו של יו"ד ולהקפיד על קלה כבחמורה, אך זה פשוט ומוכן מאליו. אין צורך להדגיש זאת, משום שכבר נשבענו בהר סיני 'נעשה ונשמע'.

אולם כאן מבהירה התורה הקדושה כי אין די בכך.

חובה בפני עצמה היא ההליכה בדרכי יתברך, הדביקות במידותיו והצורך לנהוג כפי שנוהג בורא העולם. מה הוא מבקר חולים - אף אתה עשה זאת, ומה הוא קובר מתים - נהוג כן אף אתה בעצמך. זו דרכו של הקב"ה, והיא אמורה להפוך לדרכך שלך.

תלמיד חכם מובהק ומורם מעם אשר נמנה על תלמידיו הקרובים ביותר של פוסק הדור מרן ר' משה פיינשטיין זצ"ל, לקה בלבו ל"ע ונאלץ לעבור הליך רפואי דחוף ומורכב, אשר רוב ככל הרופאים באזור מגוריו לא ידעו כלל כיצד לגשת אליו.

היה רופא בודד שכבר ביצע הליך מעין זה בעבר, אולם כולל לא היה מקום להשוות אותו לרופאים הבכירים ביותר, אלה שקבעו את מושבם בעיר מרוחקת בה היה מרכז רפואי גדול אליו נהרו חולים מכל קצווי תבל. שם, ידעו הרופאים להמליץ - יש לרופאים מספיק ידע וניסיון כדי להעלות ארוכה למחלתו.

עם מחלת לב לא מתעסקים ולא מקלים בה ראש, ידע התלמיד חכם, והוא ידע כי בחירת מנתח לב אינה דבר של מה בכך. כיהודי ירא שמים מרבים הדבק ברבו ללא שיר, ידע גם ידע כי החלטה מעין זו אין באפשרותו לקבל בעצמו. לכן יש להידרש לחכם, ומי לנו חכם וצדיק כר' משה פיינשטיין.

פנה אפוא לר' משה פיינשטיין, וגדול הדור שלח אותו לברר - כמה ניתוחים הספיק הרופא המקומי לבצע עד כה. בירור קצר העלה כי הרופא הספיק לנתח עשרים ושמונה אנשים בסך הכל, בעוד מנתחי הלב שבמרכז הרפואי הגדול צברו ניסיון של מאות חולים. למרות זאת, הפתיע ר' משה בתשובתו הנחרצת.

שביבי אור

ניצוצות אש שלהבת

מבית מדרשו של האור החיים

מתהלך אדם בעולמו של מקום, משתדל ככל יכולתו לעשות את המוטל עליו ולהשלים את תפקידו עלי חלד באופן הראוי ביותר, אולם לבו מדוכדך עליו. הוא אינו מרגיש את רגשי ההתעלות הנפלאים אודותם נאמר כה רבות בספרי המוסר והחסידות, אינו נסחף בלהט השלהבת היקודת שאמורה - להבנתו - להצית את נשמתו.

איפה הבעיה?

מסתבר, כך מלמדנו האור החיים הקדוש, שאין כל בעיה.

נכון שלא תמיד מעניקים לאדם את האור הגדול ואת היכולת לראות עין בעין ולחוש בפועל ממש את המעלות אותן הוא כובש בעבודתו, אולם זאת עליו לדעת ולהפנים, ובכך יתחזק ויבוא נוחם לנפשו (כת, ט): "שְׁבֹאֲמִצְעוֹת

שְׁמִירַת הָאָדָם עֲצֵמוּ מְהֻעָבוֹת לֹא יִדְבְּקוּ בוֹ כּוֹחֵי הָרַע". בין אם הוא מרגיש זאת ובין אם לא, הרי נשמתו מזדככת ומיטהרת ככל שהוא עושה רצון קונו וזהר מלפגום בנשמתו, אשריו ואשרי חלקו!

חיים שיש בהם בנתיבי חייו ופועלו של איש האלקים

רבות נאמר בגודל מעלת הספר אור החיים הקדוש, אודות רבנו עצמו אשר קידש עצמו מעל ומעבר לכל השגה אנושית ועל כך שכל תיבה שנכתבה בספרו הקדוש נאמרה ברוח הקודש גלויה ממש.

עד כדי כך שהרה"ק בעל 'מראה יחזקאל', בהיתקלו בלשון קדשו של רבנו בתחילת פירושו לתורה: "נפתחו השמים ואראך מראות אלקים בורא קצות הארץ ואתבונן במה שהרשיתי להתבונן", התבטא בפני תלמידו ואמר: 'הבט נא, זכה רבנו לחזות במראה יחזקאל!'

אודות רוח קדשו של רבנו אשר שזורה בכל מילה בספרו, מצאנו התייחסות חריפה מאת הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו, כחלק מתשובה הלכתית וכפי שיסופר להלן.

בעיר מסוימת שימש כמלמד תינוקות אדם שדעותיו מעוותות ומסולפות היו, אולם כלפי חוץ נראה היה כאדם ירא וחרד, מה שהביא לכך שאף החסידים ואנשי המעשה בעיר שלחו את ילדיהם ללמוד אצלו.

אך לא לעולם חוסן. ביום מן הימים הכשילו פיו לאותו רשע, והוא נתפס על חם בעודו מזולזל רח"ל בספר הקדוש אור החיים, בטענה מכפירה כי לא נאמרו דברי קדוש של רבנו ברוח הקודש, עפרא לפומיה.

חלחלה אחזה בחסידי העיר, ועל אתר הוציאו את ילדיהם מתחת חסותו ובחרו שלא לשלוח אליו יותר ילדים ללימוד. אולם המלמד מצדו התקשה לוותר על ההכנסה הקבועה, ודרש מהם במפגיע להחזיר את הילדים לחיידר, כשהוא טוען לזכותו שאכן אין רוח הקודש בדורות האחרונים.

שאלה בנושא נשלחה אל הדברי חיים ובתשובה מנומקת ומפורטת (דברי חיים י"ד קה) השיב כדלהלן: "ומה שכתבתם תשובות מגדולי דורנו שבטל לגמרי רוח הקודש, לא אמין שיצא זה מפי רבותינו שיחי, ומי יודע מה שכתב להם המתעה הנבל הזה".

ולא נחה רוחו של הדברי חיים עד שחיזק את ידי החסידים שפעלו להוציא את ילדיהם מתחת ידו של אותו פוקר, וכתב בזו הלשון: "ולכן בעל אור החיים נבג"מ בודאי חיבר ספרו ברוח הקודש, ולכן המלמד המכחיש רוח קדשו של אור החיים הוא אפיקורס, שאינו מאמין בגדולי הדור שהעידו עליו שהיה ראוי לרוח הקודש. ויפה עשיתם שלא עזבתם את בניכם בידו, ויישר כחכם בזה".

בנתיבי החיים פרקי מחשבה ומוסר לאורו הזך של האור החיים

ניצב לו יהודי בתפילת שחרית, פותח את כל שערי לבו ושופך דמעות כמים: 'ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל, לשמוע, ללמוד וללמד'. עוד דמעה ועוד אנחה, והוא ממשיך: 'לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה'.

האם הוא מבין מה כרוך בכך? עד כמה זה דורש ומחייב?

בתוכחה שבפרשתנו נאמר (כח, טו): "וְהָיָה אִם לֹא תִשְׁמַע בְּקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ לְשָׁמֵר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אֲנִי מֵצַוְךָ הַיּוֹם וּבָאוּ עֲלֶיךָ כָּל הַקְּלָלוֹת הָאֵלֶּה וְהִשְׁיִגְךָ", ועל כך כותב רבנו האור החיים הקדוש דברים כדורבנות: "הַתְּנֶה הַכְּתוּב עַל ג' דְּבָרִים - תְּלַמּוּד תּוֹרָה, וְשִׁמְרַת מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְקִיּוּם מִצְוֹת עֲשֶׂה, שְׂצִרְיָךְ שִׁיְהִי שְׁלִשְׁתֶּם יַחַד. הַכּוֹנֵה, שֶׁהֵגֵם שְׁלֹמֵד תּוֹרָה, אִם לֹא יִשְׁמֵר, או אִם יִשְׁמֵר וְלֹא יַעֲשֶׂה, או אִם יַעֲשֶׂה שְׁנֵיהֶם וְיִבְטַל מִתְּלַמּוּד תּוֹרָה, יִבּוֹאוּ עֲלָיו הַקְּלָלוֹת רח"ל".

בתפילה נרגשת זו, בתחינה ששופך היהודי לפני קונו, הוא מבקש במפורש בדיוק את הדברים הללו: 'ללמוד וללמד, לשמור ולעשות ולקיים'.

במידה ואכן נכון הוא לעשות ככל שיידרש וכל מאמץ שהוא על מנת להביא את הדברים

לידי מעשה ולהוציאם מן הכח אל הפועל, הרי שאין ברכה נעלית ומשובחת מזו. אולם יש להיזהר ולהישמר מבקשה סתמית, כזו הנתפסת בעיני האדם כרגע נרגש ומרומם ותו לא.

עלינו לדעת כי זה מחייב ביותר. זו תביעה נוקבת המכריחה את האדם לדבוק בטוב בכל שלב ומצב בחייו, ללמוד השכם והערב את דברי תורתנו הקדושה ולפעול בהתאם לאמור בה, ללא סטייה ולו הקלה ביותר ממצוות התורה.

וזאת למודעי - אין כאן אמצע.

או שהאדם מתברך ממקור הברכות בכל הטוב שבעולם, הן ברוח והן בגשם, או שחלילה הוא נאלץ לספוג את ההיפך הגמור ולהתנתק ממקור החיים.

אלא שכאן ממתינה לנו הבשורה הגדולה. 'מידה טובה מרובה' כבר קבעו חכמינו זכרונם לברכה, ואם כן נקל לשער את מידת השפעת הטוב אותה יכול האדם להשיג אם ידבק בדרך הישר ויעשה הכל כדי ללמוד, לשמור ולעשות את כל דרי התורה הקדושה.

על כך נאמר בפרשה (כח, א - ב): "וְהָיָה אִם שְׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ לְשָׁמֵר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל מִצְוֹתָיו... וּבָאוּ עֲלֶיךָ כָּל הַבְּרָכוֹת הָאֵלֶּה וְהִשְׁיִגְךָ".

גם אתם זכותם לישועה זכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו

למייל המערכת m028039999@gmail.com

או לפקס 02-5385689

או ב'נדרים פלוס' - באר ישראל

אור הישועות מכתבי הלומדים

קבלתי על עצמי ללמוד את עלון 'בחרת בחיים' ונושעתי

מכתב מרגש הגיע בשבוע האחרון למערכת, שכותרתו כדלהלן: "ישועה בזכות לימוד העלון"

ונצטטנו ככתבו וכלשונו:

אולי לא נהוג שנשים שולחות ישועות ולומדות אור החיים, אך הייתה לי בעיה שהפריעה לי מאד בחיים. פעם בכמה זמן (בעקבות טריג'ר כלשהו) הייתי מרגישה תחושת מחנק ממש כמו תסמינים של התקף חרדה, כמובן שנבהלתי מאד והדבר הפריע לי בחיי היומיום השוטפים. קבלתי על עצמי בלי נדר לקרוא כל שבת את העלון עם דברי תורה מרבנו הקדוש ממש מצד לצד, וב"ה באורח פלא ממש כל התחושות נעלמו לגמרי.

אמנם לא תמיד אני מבינה היטב את הכתוב אבל משתדלת מאד להבין ומנסה גם לענות לעצמי על החידה כדי לראות שאכן הבנתי.

זכות האור החיים הקדוש תגן על כולנו בעז"ה.

מתיבתא אור החיים

בזמנא דאתחריב בי מקדשא, אבל בזמנא אחרא לית חדוה קמי קודשא בריך הוא כומנא דאתאבידו חייבי עלמא ואינון דארגיו קמיה, הדא הוא דכתיב 'ובאבוד רשעים רנה' [היינו רק בזמן שנחרב ביהמ"ק, קרא לכבי ולמספד, אבל בזמן אחר, אין שמחה לפני הקב"ה כבזמן שרשעי עולם והמכעיסים אותו נאבדים מהעולם, וז"ש 'ובאבוד רשעים רנה'], וכן בכל דרא ודרא דעביד דינא בחייבי עלמא, חדוה ותושבחה קמי קודשא בריך הוא [וכן בכל דור ודור, בעת שעושה דין ברשעי עולם שמחה ורנה לפני הקב"ה]. ואי תימא הא תנינן דלית חדוה קמי קודשא בריך הוא כד איהו עביד דינא בחייביא [ואם תאמר, הרי למדנו שאין שמחה לפני הקב"ה כשהוא עושה דין ברשעים], אלא תא חזי בשעתא דאתעביד דינא בחייביא חדוון ותושבחה קמיה על דאתאבידו מעלמא, והני מלי כד מטא ההוא זמנא דאוריך לון ולא תאבן לגביה מחובייהו, אבל אי אתעביד בהו דינא עד לא מטא זמנייהו דלא אשתלים חובייהו כמה דאת אמר (בראשית טו טז) 'כי לא שלם עון האמורי עד הנה' כדין לית חדוה קמיה ובאיש קמיה על דאתאבידו וכו', אבל כד אשתלים זמנא דאוריך לון ולא תבו, כדין חדוה ותושבחה קמיה על דאתאבידו מעלמא [אלא בוא וראה, בשעה שנעשה דין ברשעים, שמחה ורנה לפניו על שנאבדו מהעולם, במה דברים אמורים כשהגיע הזמן שהמתין להם שיעשו תשובה ולא שבו אליו מחטאם, אבל אם נעשה בהם הדין מטרם שהגיע זמנם, ועוד לא נשלם עונם, כמו שאתה אומר 'כי לא שלם עון האמורי עד הנה', דהיינו שעוד אפשר שיעשו תשובה, אז אין שמחה לפניו, ורע לפניו על שנאבדו וכו', אבל כשנשלם הזמן שהמתין להם ולא שבו בתשובה, אז שמחה ורנה לפניו על שנאבדו מהעולם]. ע"כ, והנה רבינו פירש לעיל שכל הכתוב נאמר כאן על דרך 'ואם באלה לא תוסרו לי', שגם לאחר שיבואו עליהם כל הקללות האמורות לא יחזרו בתשובה, ודוקא באופן זה נאמר כאן שישמח ה' להאביד אותם, וכדברי הזה"ק הנ"ל.

דכתיב 'ישיש', ולא כתיב 'ישוש', שמע מינה, והוא כדברי התרגום יונתן שמביא רבינו בסמוך. והנה רבינו לא פירש כמסקנת הגמרא שם, אלא כפשוטו של מקרא, וכדבריו שאין פשט הכתוב נעקר ממקומו, שה' ישמח בעצמו. אמנם מדבריו משמע עוד שהוא הבין כן גם בדרשת רז"ל, שהרי כתב 'וכן דרשו ז"ל וכו' שהיה באבוד אחאב בן עמרי רינה לפני ה'. ואולי סובר רבינו שרבי אחא בר חנינא שדרש פסוק זה, הרי הוא חולק עם רבי יונתן ורבי יוסי בר חנינא, ולדעתו חזי אף הקב"ה עצמו במפלתן של רשעים, והש"ס אינו מתרץ אלא לדעת החולקים עליו.

ובאמת מצינו במקומות אחרים בחז"ל כדברי רבינו, ראה תוספתא סנהדרין (פ"ד ה"ב): 'כשם ששמחה לפני המקום בקיומן של צדיקים, כך שמחה לפני המקום באבודם של רשעים, שנאמר 'באבוד רשעים רנה'. ובספרי במדבר (פיסקא ק"ז): 'ואני' ברצון, 'הנה' בשמחה, דברי רבי ישמעאל. אמרו לו תלמידיו רבינו לפי שהוא אומר (בראשית ו ז) 'ואני הנני מביא את המבול מים על הארץ', שומע אני שיש שמחה לפני המקום. אמר להם יש שמחה לפני המקום כשיאבדו מכעיסיו מן העולם, וכן הוא אומר 'בטוב צדיקים תעלוץ קריה ובאבוד רשעים רנה'.

ואפשר שיש ליישב דברי רבינו עם דברי הגמרא בסנהדרין, על פי מה דאיתא בזה"ק (ה"א סא): 'ויקרא ה' צבאות ביום ההוא' וגו' (ישעיה כב יב), היינו

כתב רבינו (דברים כח מז): 'או אפשר שפסוק זה בא לומר על דרך אומרו (ויקרא כו כג) 'ואם באלה לא תוסרו לי פירוש שאם אחר כל האמור לא ישמור לעשות וגו' ליראה ה' הנכבד והנורא, שאחר שהביא עליו כל הקללות יהיה בעיניו נורא מאוד כי ראה אשר יסרו, ודקדק לומר תשמור לעשות כנגד מצות לא תעשה ומצות עשה, והודיע שיפליא ה' עוד בו מכות גדולות וכל האמור בעיניו, וגמר אומר ונשאתם במתי מעט וגו' תחת אשר וגו' כי לא שמעת בקולי ה' אלהיך זה כנגד מה שלא עשה תשובה על ביטול תלמוד תורה, והיה כאשר שש וגו' לכל יאמר אדם אחר שידענו כי ה' אלהינו מדותיו כלן מדות ההסד והרחמים מדותיו ימנעוהו מהארץ עוד בצרות וירף ידו, לזה הודיע כי שמחה היא לו כאשר שש וגו' וכפי זה אין הטבע קץ מהשמחות, וכיצא בזה אמר הכתוב (משלי יא ז) באבוד רשעים רנה, וכן דרשו רבותינו ז"ל (סנהדרין לט): בפסוק (מא כג) ותעבור הרינה שהיה באבוד אחאב בן עמרי רינה לפני ה', ויונתן תרגם ישיש ה' יחדי מימרא דה' עליכון עממין נוכראין וכו' ודקדק ישיש פועל יוצא לאחרים, אף על פי כן פשט הכתוב אינה נעקרת ממקומה וכמו שתרגם אונקלוס, אלא שיונתן בן עוזיאל דרש הכתוב.

והנה מה שכתב רבינו שכן דרשו ז"ל הכוונה לאומרים ז"ל בסנהדרין: 'ועיבור הרנה במחנה', אמר רבי אחא בר חנינא 'באבוד רשעים רנה', באבוד אחאב בן עמרי רנה, ושם איתא עוד: ומי חדי קודשא בריך הוא

במפלתן של רשעים, הכתיב (דברי הימים ב' כ כא) 'בצאת לפני החלוץ ואומרים הודו לה' כי לעולם חסדו', ואמר רבי יונתן מפני מה לא נאמר בהודאה זו 'כי טוב', לפי שאין הקדוש ברוך הוא שמח במפלתן של רשעים, דאמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יונתן מאי דכתיב (שמות יד כ) 'ולא קרב זה אל אל זה כל הלילה', באותה שעה בקשו מלאכי השרת לומר שירה לפני הקדוש ברוך הוא, אמר להן הקדוש ברוך הוא מעשה ידי טובעין ביים ואתם אומרים שירה לפני. אמר רבי יוסי בר חנינא הוא אינו שש אבל אחרים משיש. דיקא נמי

מצא חיים

חידה שבועית בעיון דברי האור החיים

לפתרון החידות יש לעיין בהרחבה

באור החיים המבואר ובמדוריו מבית מתיבתא

לדברי רבנו האור החיים, כלפי מה נאמר "וְשִׂמְחָתָּ בְּכָל הַטּוֹב"? (א) התורה הקדושה.

(ב) הקדוש ברוך הוא.

(ג) שתי התשובות נכונות.

תשובה מגליון קודם: תשובה א - 'מְלֻחָקָה' בפת"ח, היינו למלחמת היצר שהיא המלחמה העיקרית.

פתרונות יש לשלוח לא יאוחר מיום רביעי בשבוע בלבד לכתובת דוא"ל: m028039999@gmail.com

או בפקס 02-5385689 או 'גדרים פלוס' - באר ישראל

על מנת להשתתף בהגרלה: 1. יש לציין כתובת מדויקת וטלפון. 2. לציין בראש הדף עבור חידון 'ובחרת בחיים' ושם הפרשה.

3. בני חו"ל מתבקשים לכתוב כתובת (אדרעס) בארץ ישראל למקרה של זכיה, שישלח לשם.

בין שולחי התשובות תערך הגרלה על סידור מתיבתא (או על ספר אחר הקיים במלאי כפי שיקולי המערכת).

שם הזוכה בגליון

פר' קרח:

ה' שמעון שטרן,

ירושלים

מחוברים להיום

לשמיעת שיטורים ודרשות

חייגו: 02-803-9999

